

СТРАТЕГІЯ

розвитку сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні

Преамбула

Ця Стратегія є загальним, довгостроковим, недеталізованим планом розвитку сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні.

Ця Стратегія є відповіддю на виклики, які постали перед сільськогосподарськими дорадчими службами, зокрема:

- незадоволений попит на сільськогосподарські дорадчі послуги в частині розвитку малого та середнього підприємництва на селі, розвитку сільської місцевості;
- низка платоспроможність сільського населення, яке нездатне купувати дорадчі та консультаційні послуги;
- недооцінка значення та ролі інформації у сучасному економічному просторі як органами влади так і представниками недержавного сектору;
- слабкість формальних інститутів в частині сільськогосподарського дорадництва, а також механізмів їх реалізації;
- слабкість неформальних інститутів сільськогосподарського дорадництва, зокрема відсутність культури купівлі та використання інформації;
- слабкість організацій сільськогосподарського дорадництва
- фактична відсутність, за незначним винятком в окремих регіонах, державної підтримки такої діяльності та її суб'єктів;
- відсутність програмного підходу до сільськогосподарської дорадчої діяльності;
- кадрова незабезпеченість сільськогосподарських дорадчих служб;
- методична незабезпеченість сільськогосподарських дорадчих служб;
- залишення сільськогосподарських дорадчих служб за межами світової системи сільськогосподарського дорадництва.

Ця Стратегія не є державним документом, а є документом суспільним і передбачає широке партнерство як державних так і недержавних організацій задля досягнення мети.

Невід'ємною частиною цієї Стратегії є Концепція формування державної системи сільськогосподарського дорадництва, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. № 1098-р, а також План заходів щодо реалізації Концепції формування державної системи сільськогосподарського дорадництва на період до 2015 року, що затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 р. № 303-р

Мета Стратегії

Метою стратегії є створення умов – формальних та неформальних інститутів, а також організацій, що забезпечать їх ефективні реалізацію - для надання допомоги виробникам сільськогосподарської продукції щодо відповідності стандартам сучасного, високоякісного сільського господарства шляхом використання всебічної системи сільськогосподарського дорадництва. Ця система повинна допомогти виробникам сільськогосподарської продукції в отриманні більшої інформації, що стосуються процесів сфері сільського господарства, зокрема, виробництва, заготівлі, збуту сільськогосподарської продукції, управління фермами, права, екології, безпеки продуктів харчування, здоров'я та захисту тварин, самоорганізації, забезпечення життєдіяльності громад без будь-якого впливу на їх зобов'язання виконання стандартів та їх відповідальності.

Етапи реалізації Стратегії

Розвиток дорадчої діяльності визначається Стратегією у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективах.

Короткострокова перспектива розвитку дорадчої діяльності охоплює часовий період до трьох років.

Середньострокова перспектива розвитку дорадчої діяльності охоплює часовий період від трьох до п'яти років.

Довгострокова перспектива розвитку дорадчої діяльності охоплює часовий період від п'яти років і більше.

Завдання з розвитку дорадчої діяльності у короткостроковій перспективі:

просування ідей сільськогосподарського дорадництва, зокрема в контексті європейської інтеграції України;

розширення спроможності дорадчих служб з надання комерційних послуг;

формування партнерств задля просування ідеї та розвитку сільськогосподарського дорадництва

грунтовний аналіз проблем розвитку дорадництва як на місцевому, так і на національному рівнях;

формування Координаційну ради з питань сільськогосподарської дорадчої діяльності;

аналіз стану реалізації законодавства;

розробка за результатами аналізу та просування нормативно-правових актів, необхідних для розвитку дорадництва;

активізація навчання дорадників та експертів-дорадників за програмами базової підготовки вищими навчальними закладами;

зміна системи підготовки дорадників, зокрема формування системи підвищення їх кваліфікації за програмами всеукраїнської громадської професійної організації, яка об'єднує суб'єктів дорадчої діяльності;

реалізація положень Концепції формування державної системи сільськогосподарського дорадництва, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. N 1098-р, а також Плану заходів щодо реалізації Концепції формування державної системи сільськогосподарського дорадництва на період до 2015 року, що затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 р. № 303-р;

формування програмних підходів до розвитку сільськогосподарської дорадчої діяльності;

уточнення реєстру дорадників та дорадчих служб;

розробити механізми взаємодії між наукою, освітою і дорадництвом при здійсненні дорадчої діяльності, для максимального задоволення потреб особистих селянських та фермерських господарств, господарських товариств, інших сільськогосподарських підприємств усіх форм власності і господарювання;

ініціювання реформування місцевих органів управління сільським господарством і продовольством з метою уникнення дублювання функцій, пов'язаних із сільськогосподарською дорадчою діяльністю;

розпочати процес делегування повноважень центрального органу виконавчої влади з питань аграрної політики щодо регулювання дорадчої діяльності всеукраїнській громадській професійній організації, яка об'єднує суб'єктів дорадчої діяльності

досягнути частки державної підтримки сільськогосподарської дорадчої діяльності у структурі діяльності дорадчих служб не менше 50 відсотків;

активізувати співпрацю з міжнародними та донорськими організаціями як одного із найбільш важливих джерел підтримки дорадчих служб у трансформаційний період.

Завдання з розвитку дорадчої діяльності у середньостроковій перспективі:

продовжити формування регіональних дорадчих служб та їх районних відділень, забезпечивши дорадчими послугами суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільське населення на 75 відсотках сільської місцевості держави;

завершити формування системи дорадництва, як механізму взаємовідносин між наукою, освітою і дорадництвом при здійсненні дорадчої діяльності, для максимального задоволення потреб особистих селянських та фермерських господарств, господарських товариств, інших сільськогосподарських підприємств усіх форм власності і господарювання, а також сільського населення у підвищенні рівня знань та вдосконаленні практичних навичок прибуткового ведення господарства;

завершити процес делегування повноважень центрального органу виконавчої влади з питань аграрної політики щодо регулювання дорадчої діяльності всеукраїнській громадській професійній організації, яка об'єднує суб'єктів дорадчої діяльності;

встановити частку державної підтримки сільськогосподарської дорадчої діяльності у структурі діяльності дорадчих служб не менше 75 відсотків;

завершити реформування місцевих органів управління сільським господарством і продовольством з метою уникнення дублювання функцій, пов'язаних із сільськогосподарською дорадчою діяльністю.

Завдання з розвитку дорадчої діяльності у довгостроковій перспективі:

завершити формування регіональних дорадчих служб та їх районних відділень, забезпечивши дорадчими послугами суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільське населення не менше ніж на 90 відсотків сільської місцевості держави;

сформувати ринкову систему поширення сільськогосподарських знань, технологій та інформації, за участю аграрної науки, освіти та суб'єктів сільськогосподарської дорадчої діяльності, для створення ефективної системи безперервної аграрної освіти, наукового обслуговування агропромислового виробництва та розвитку сільської місцевості;

створити умови для поступового – відповідно до зростання рівня доходів сільського населення - переходу системи дорадництва на самофінансування.

Напрямки реалізації Стратегії

1) Удосконалення законодавства та механізмів його реалізації

Законодавство України про державну політику в галузі дорадчої діяльності складається із цього Закону, Закону України “Про сільськогосподарську дорадчу діяльність”, Закону України “Про державні цільові програми”, Закону України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України", Закону України "Про наукову і науково - технічну діяльність", інших нормативно-правових актів та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Однак, в значній мірі, законодавство в частині сільськогосподарської дорадчої діяльності не виконується.

За участі професійної громадськості необхідно домогтися виконання існуючих законів, а також сформувати більш сприятливе для сільськогосподарської дорадчої діяльності правове поле.

Насамперед, необхідно домогтися запровадження прозорих і зрозумілих принципів державної політики, що має вплив на сільськогосподарську дорадчу діяльність, зокрема:

забезпечення пріоритетності розвитку сільської місцевості та сільського господарства;

забезпечення комплексного розвитку сільської місцевості на принципах сталого розвитку;

підтримка розвитку наукомістких та високотехнологічних сільськогосподарських виробництв, впровадження новітніх ресурсозберігаючих технологій,

підвищення продуктивності сільськогосподарського виробництва і безпеки продуктів харчування;

підтримка розвитку мережі дорадчих служб в Україні, як ефективного інструменту формування та реалізації державної політики розвитку сільського господарства та сільської місцевості;

поступове зменшення державної підтримки дорадництва за рахунок коштів державного бюджету та відповідне збільшення такої підтримки за рахунок місцевих бюджетів;

забезпечення державного регулювання діяльності на ринку дорадчих послуг на етапі становлення і розвитку мережі дорадчих служб та поступове зменшення

рівня державного регулювання за рахунок передачі відповідних повноважень всеукраїнській громадській професійній організації, яка об'єднує суб'єктів дорадчої діяльності;

забезпечення надійності та ефективності функціонування мережі дорадчих служб в Україні;

недискримінації за територіальною чи галузевою ознакою, формою власності чи організаційно-правовою формою суб'єктів дорадчої діяльності;

сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку дорадчих послуг;

визначення засад цінової і тарифної політики на ринку дорадчих послуг;

створення умов для розвитку і підвищення ефективності дорадництва;

забезпечення захисту прав та інтересів споживачів дорадчих послуг;

забезпечення територіальної та функціональної єдності мережі дорадчих служб;

відповідності форм та рівня державного регулювання дорадчої діяльності потребам суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільського населення у вирішенні їх проблем та ринковим вимогам і урахуванням усіх прийнятних альтернатив;

забезпечення балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

передбачуваність державної політики в галузі дорадництва, що дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати планування їхньої діяльності;

прозорість та врахування громадської думки при формуванні та здійсненні державної політики в галузі дорадництва.

Основними напрямками державної політики підтримки розвитку дорадчої діяльності є:

створення сприятливого правового поля, для формування та функціонування мережі дорадчих служб;

формування економічних стимулів для розвитку мережі дорадчих служб;

розроблення та реалізація державних, галузевих та місцевих програм дорадчої діяльності, надання соціально спрямованих дорадчих послуг, які фінансуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

організаційна допомога фізичним та юридичним особам, що мають намір здійснювати дорадчу діяльність;

наукове забезпечення дорадчої діяльності;

формування дієздатної мережі дорадчих служб та ринкової системи розповсюдження сільськогосподарських знань, технологій та інформації;

сприяння суб'єктам дорадчої діяльності у реалізації державних, галузевих і місцевих програм розвитку сільського господарства та сільської місцевості;

кадрове забезпечення суб'єктів дорадчої діяльності;

соціальний захист суб'єктів дорадчої діяльності.

Основними напрямками державного регулювання дорадчої діяльності є:

забезпечення норм і рівня професійної підготовки дорадників та контроль за їх додержанням;

моніторинг дорадчої діяльності;

контроль за додержанням законодавства суб'єктами дорадчої діяльності та іншими суб'єктами під час проведення дорадчої діяльності;

сприяння встановленню єдиних норм та правил дорадчої діяльності в Україні;

інші напрями діяльності для реалізації функцій державного регулювання дорадчої діяльності, відповідно до законодавства.

Державне регулювання дорадчої діяльності полягає у створенні умов для формування та функціонування інфраструктури системи дорадництва в Україні, об'єктивності та законності її здійснення, забезпеченні суспільних інтересів при проведенні дорадчої діяльності, створенні конкурентного середовища серед суб'єктів дорадчої діяльності та серед вищих навчальних закладів III - IV рівня акредитації, що здійснюють професійну підготовку дорадників, сприянні дорадчій діяльності органами державної влади та органами місцевого самоврядування, відповідно до законодавства.

Розробка актів законодавства, які спрямовані на підтримку розвитку дорадчої діяльності, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

2) Програмний підхід до розвитку дорадчої діяльності

Програми дорадчої діяльності є головним інструментом реалізації державної політики підтримки розвитку дорадчої діяльності, яка реалізується шляхом розробки та впровадження:

загальнодержавних програм дорадчої діяльності;

державних цільових програми дорадчої діяльності;

інших державних цільових програм, спрямованих на розвиток сільського господарства та сільської місцевості;

регіональних (місцевих) програм дорадчої діяльності;

інших регіональних (місцевих) програм, спрямованих на розвиток сільського господарства та сільської місцевості.

Заходи, завдання та показники загальнодержавних та державних цільових програм дорадчої діяльності включаються до відповідних розділів Державної програми економічного і соціального розвитку України, яка подається Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України, разом з проектом Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік.

Заходи, завдання та показники регіональних (місцевих) програм дорадчої діяльності, програм, спрямованих на розвиток сільського господарства та сільської місцевості, включаються до відповідних розділів місцевих бюджетів.

Центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики за участю всеукраїнської громадської професійної організації, яка об'єднує суб'єкти дорадчої діяльності, інших зацікавлених професійних та громадських об'єднань, що діють у сфері сільського господарства та розвитку сільської місцевості, ініціюють розроблення державних програм розвитку дорадчої діяльності, розробляють та проводять громадське обговорення їх концепцій, відповідно до законодавства.

Місцеві державні адміністрації за участю всеукраїнської громадської професійної організації, яка об'єднує суб'єкти дорадчої діяльності, інших зацікавлених професійних та громадських об'єднань, що діють у сфері сільського господарства та розвитку сільської місцевості, ініціюють розроблення місцевих програм розвитку дорадчої діяльності, розробляють та проводять громадські обговорення їх концепцій, відповідно до законодавства.

Розроблення проектів програм дорадчої діяльності здійснюється відповідно до законодавства за умови обов'язкової участі всеукраїнської громадської професійної організації, яка об'єднує суб'єкти дорадчої діяльності та Координаційної ради з питань дорадчої діяльності.

Розроблення проектів програм має базуватися на дослідженні потреб суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільського населення в дорадчих послугах.

Державним замовником державних програм дорадчої діяльності є центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики.

Центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики ініціює та організовує розроблення державних програм дорадчої діяльності, несе відповідальність у встановленому порядку за своєчасне та якісне розроблення проектів державних програм дорадчої діяльності, їх виконання, цільове використання бюджетних коштів; подає пропозиції щодо внесення змін до програм, а також припинення їх виконання у порядку

передбаченому законодавством; готує щорічний звіт про результати виконання програм та подає його на розгляд

Замовники місцевих програм дорадчої діяльності визначаються органами місцевого самоврядування.

Всеукраїнська громадська професійна організація, яка об'єднує суб'єкти дорадчої діяльності, здійснює громадський контроль за реалізацією програм у сфері сільськогосподарської дорадчої діяльності.

Держава створює рівні умови для участі дорадчих служб у виконанні програм дорадчої діяльності, які фінансуються з державного та місцевих бюджетів.

З метою забезпечення виконання цілей програм в установлені строки; досягнення передбачених показників, запланованих у програмах, забезпечення використання фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів за призначенням здійснюється моніторинг програм як органами влади, так і недержавними організаціями.

Результати моніторингу мають публічний характер.

3) Удосконалення бюджетної політики в галузі дорадчої діяльності

Перелік соціально спрямованих дорадчих послуг, що надаються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, формується відповідно до потреб суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільського населення.

У короткостроковій перспективі, на етапі становлення мережі дорадчих служб, соціально спрямовані дорадчі послуги надаються переважно за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

У середньостроковій перспективі перелік соціально спрямованих дорадчих послуг, що надаються за кошти державного бюджету буде зменшуватися при одночасному розширенні переліку соціально спрямованих дорадчих послуг, що надаються за рахунок коштів місцевих бюджетів.

У довгостроковій перспективі буде здійснено поступовий перехід на надання дорадчих послуг переважно за рахунок їх замовників.

4) Удосконалення бюджетної політики в галузі дорадчої діяльності

Податкова політика спрямована на стимулювання розвитку дорадчої діяльності шляхом:

визнання діяльності суб'єктів діяльності в частині надання соціально спрямованих, дорадчих послуг неприбутковою;

надання суб'єктам дорадчої діяльності в період їх становлення податкових пільг, відповідно до закону;

встановлення інших податкових стимулів для суб'єктів дорадчої діяльності, відповідно до закону,

Надання пільгового режиму оподаткування здійснюється, відповідно до закону.

5) Удосконалення цінової політики в галузі дорадчої діяльності

Ціни на дорадчі послуги, що надаються за плату, формуються на основі попиту і пропозиції.

Ціни на соціальне спрямовані дорадчі послуги встановлюються на основі розрахунку їх вартості, що включає видатки на надання дорадчих послуг та авторську винагороду за використання наукового товару.

6) Формування системи професійного страхування в галузі дорадчої діяльності

Для страхування відповідальності суб'єктів дорадчої діяльності перед споживачами дорадчих послуг на покриття можливих збитків в процесі надання платних дорадчих послуг, створюється Гарантійний фонд сільськогосподарської дорадчої діяльності (надалі – Гарантійний фонд).

Учасниками Гарантійного фонду є суб'єкти дорадчої діяльності, які сплачують збори до Гарантійного фонду.

Порядок створення та діяльності Гарантійного фонду встановлюється законом. Необхідно розробити проекту закону про Гарантійний фонд.

7) Диверсифікація джерел фінансування дорадчої діяльності

Розроблення та виконання державних програм дорадчої діяльності здійснюється відповідно до законодавства за рахунок власних коштів суб'єктів дорадчої діяльності,

кредитних коштів комерційних банків, коштів державних фондів, коштів державного бюджету,

коштів місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Виділення бюджетних коштів на виконання заходів і завдань державних програми дорадчої діяльності проводиться в порядку, встановленому законодавством.

Фінансування дорадчої діяльності може здійснюватись за рахунок грантів, коштів міжнародних програм та проектів, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, інших джерел фінансування.

Держава стимулює залучення коштів фізичних та юридичних осіб, місцевих бюджетів до фінансування дорадчої діяльності.

8) Удосконалення кадрового забезпечення дорадчої діяльності

Держава забезпечує підготовку кадрів для здійснення дорадчої діяльності через систему закладів аграрної науки та освіти, в тому числі за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

У разі підготовки кадрів за рахунок коштів суб'єктів дорадчої діяльності його база оподаткування зменшується на зазначену суму.

Професійну підготовку кадрів може здійснювати також всеукраїнські громадська професійна організація, яка об'єднує суб'єкти дорадчої діяльності, в порядку передбаченому законодавством.

9) Удосконалення якості дорадчих послуг

Якість дорадчих послуг забезпечується шляхом:

участі у підготовці та контроль за підготовкою кадрів для дорадчої діяльності;

атестації дорадників та експертів-дорадників;

сертифікації дорадчих служб;

контролю за діяльністю суб'єктів дорадчої діяльності;

страхування ризиків дорадчої діяльності через Гарантійний фонд;

розвитку конкуренції серед суб'єктів дорадчої діяльності.

10) Удосконалення соціального забезпечення суб'єктів дорадчої діяльності

На дорадників і експертів-дорадників, а також на асистентів дорадників і асистентів експертів-дорадників, які працюють у складі дорадчих служб, розповсюджуються державні гарантії, визначені статтями 22, 23, 24 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність".

11) Розвиток міжнародного співробітництва в галузі дорадчої діяльності

Суб'єкти дорадчої діяльності беруть участь у міжнародних науково-технічних, зовнішньоекономічних та інших формах міжнародного співробітництва, відповідно законодавства та міжнародних договорів.

Держава заохочує суб'єктів дорадчої діяльності до участі у міжнародній професійних організаціях та інших формах міжнародного співробітництва. Відповідні видатки передбачаються у державних цільових програмах дорадчої діяльності.

11) Дeregулювання дорадчої діяльності

Державна політика в галузі дорадчої діяльності спрямована на поступове зменшення повноважень центральних органів державної влади та розширенню повноважень місцевих органів влади, зростання ролі громадського регулювання дорадчої діяльності.

З метою забезпечення балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави, прозорості державного регулювання дорадчої діяльності створюється Координаційна рада з питань сільськогосподарської дорадчої діяльності (далі – Координаційна рада).

Координаційна рада створюється з числа представників Кабінету Міністрів України, центрального органу виконавчої влади з питань аграрної політики, представників делегованих Іншими органами державної влади, до повноважень яких належить реалізація державної політики з питань дорадчої діяльності, які мають необхідний рівень підготовки з питань дорадчої діяльності, представників делегованих закладами аграрної науки та аграрної освіти, представників делегованих професійними громадськими організаціями в аграрному секторі, а також представників всеукраїнської громадської професійної організації, яка об'єднує суб'єкти дорадчої діяльності, які делеговані у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

Кількісний та персональний склад Координаційної ради затверджується Кабінетом Міністрів України.

Координаційна рада повинна мати у своєму складі не менше 2/3 представників громадських професійних організацій в аграрному секторі, представників закладів аграрної науки і аграрної освіти та не менше 2/3 її загального складу представників всеукраїнської громадської професійної організації, яка об'єднує суб'єкти дорадчої діяльності.

Забезпечує роботу Координаційної ради центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики.

Очолює Координаційну раду заступник керівника центрального органу виконавчої влади з питань аграрної політики.

Координаційна рада є постійно діючим органом. До повноважень Координаційної ради належить:

погодження державної цільової програми дорадчої діяльності;
погодження загальних вимог до навчальних програм дорадників та підвищення їх кваліфікації;

вирішення спірних питань, пов'язаних з видачею або анулюванням сертифіката;
погодження нормативно-правових актів з питань дорадчої діяльності та порядку видачі дорадчим службам сертифікатів;

надання рекомендацій щодо удосконалення професійної підготовки дорадників.

Громадське регулювання дорадчої діяльності здійснюється через всеукраїнську громадську професійну організацію, яка об'єднує суб'єкти дорадчої діяльності, та Координаційну раду.

Державна політика спрямована на зростання ролі саморегулювальних організацій у регулюванні дорадчої діяльності.

У довгостроковій перспективі функції регулювання дорадчої діяльності будуть поступово передані саморегулювальним організаціям, за винятком тих функцій, передача яких від держави іншим організаціям заборонена законом.

12) Удосконалення регіональної політики в галузі дорадчої діяльності

Задоволення потреб суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, сільського населення та сільських територіальних громад є пріоритетом державної політики в галузі дорадчої діяльності.

Регіональна політика в галузі дорадчої діяльності спрямована на:

забезпечення стабільного і збалансованого економічного і соціального розвитку сільської місцевості регіонів;

досягнення оптимальної, з точки зору економічної ефективності, сільськогосподарської спеціалізації регіонів;

подолання депресивного стану окремих територій сільської місцевості;

ефективного використання наявного природно-ресурсного, економічного, наукового, трудового потенціалу сільської місцевості регіонів;

створення сприятливого інвестиційного середовища у сільській місцевості регіонів;

забезпечення екологічної безпеки у сільській місцевості регіонів.

Стимулювання розвитку регіонів здійснюється на засадах:

концентрації державних та місцевих ресурсів з метою досягнення найбільш ефективного їх використання для цілей регіонального розвитку;

визначення державою пріоритетності напрямків регіонального розвитку;

програмно-цільового підходу до розв'язання проблем соціально-економічного розвитку регіонів;

співпраці органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, недержавних організацій, суб'єктів господарювання та сільських територіальних громад у розв'язанні завдань регіонального розвитку.

13) Розвиток співпраці у трикутнику «наука, освіта та дорадництво».

Державна політика спрямована на максимальне залучення закладів науки та освіти і їх працівників до дорадчої діяльності, як необхідної умови інноваційного розвитку сільського господарства та сільської місцевості.

Метою співпраці закладів науки, освіти та дорадництва є створення системи поширення знань, технологій та інформації, спрямованої на практичне використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки, технологій для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільського населення.

Поширення знань, технологій та інформації провадиться дорадниками, експертами-дорадниками, дорадчими службами, установами аграрної науки і освіти, іншими учасниками ринку дорадчих послуг.

У системі наукового обслуговування агропромислового виробництва суб'єкти дорадчої діяльності надають дорадчі послуги з поширення новацій і впровадження нововведень в особистих селянських та фермерських господарствах, сільськогосподарських підприємствах, інших підприємствах і організаціях сільського господарства та сільських громадах, а також вивчають їх потреби в інноваціях для формування аграрній науці замовлень на прикладні дослідження.

Суб'єкти дорадчої діяльності мають пріоритетне право на поширення новацій і впровадження нововведень, розроблених за кошти державного та місцевих бюджетів.

У системі безперервної аграрної освіти суб'єкти дорадчої діяльності здійснюють практичне навчання і підвищення кваліфікації працівників сільського господарства та сільського населення в місцях їх роботи та проживання, а також вивчають їх потреби для формування аграрній освіті замовлень з підготовки кадрів для сільського господарства.

14) Удосконалення співпраці бізнесом

Суб'єкти дорадчої діяльності є учасниками державної програми розвитку підприємництва в частині сприяння розвитку підприємництва у сільській місцевості.

Суб'єкти дорадчої діяльності залучають бізнес-організації до дорадчої діяльності на партнерських засадах

15) Підвищення ролі дорадництва у розвитку сільської місцевості

Суб'єкти дорадчої діяльності залучаються до виконання всіх державних програм, спрямованих на розвиток сільської місцевості, та мають переважне право бути учасниками цих програм незалежно від того, хто є замовником цих програм.

Суб'єкти дорадчої діяльності розвивають партнерські відносини із органами місцевого самоврядування та створеними ними об'єднаннями, зокрема Всеукраїнською асоціацією сільських та селищних рад.

16) Розвиток державно-приватного партнерства в галузі дорадчої діяльності

Суб'єкти дорадчої діяльності, аграрний бізнес та органи влади співпрацюють у пошуку оптимальних рішень для сільськогосподарської дорадчої діяльності.

Суб'єкти дорадчої діяльності, аграрний бізнес та органи влади реалізують спільні плани розвитку дорадчої діяльності, а також здійснюють спільне фінансування такої діяльності.

ТЕРМІНИ СТАРАТЕГІЇ

У Стратегії терміни вживаються у такому значенні:

гарантійний фонд сільськогосподарської дорадчої діяльності - спеціалізована неприбуткова фінансова установа, яка створена суб'єктами дорадчої діяльності з метою страхування їх відповідальності перед споживачами дорадчих послуг та діє відповідно до закону;

мережа сільськогосподарських дорадчих служб - сукупність суб'єктів сільськогосподарської дорадчої діяльності - юридичних осіб різних організаційно правових форм, діяльність яких охоплює всю сільську місцевість України;

програми, спрямовані на розвиток сільського господарства - програми, що мають на меті розвиток сільськогосподарського виробництва, розвиток аграрного ринку та галузей, пов'язаних із переробкою та збутом сільськогосподарської продукції, а також виробництвом та постачанням ресурсів, в тому числі фінансових для сільського господарства. Замовником таких програм є центральний та місцеві органи виконавчої влади з питань аграрної політики;

програми, спрямовані на розвиток сільської місцевості - програми, що мають на меті забезпечити створення у сільській місцевості сприятливого середовища для життєдіяльності людей, як необхідної передумови ефективного функціонування галузей сільського господарства, сталого розвитку сільських територій та населених пунктів;

сільськогосподарське дорадництво (далі - дорадництво) - механізм здійснення дорадчої діяльності, який поєднує зусилля науки, освіти та сільськогосподарських дорадчих служб і спрямований на досягнення основних завдань дорадчої діяльності.

Інші терміни вживаються у тому значенні, як вони вживаються в *Законі України "Про сільськогосподарську дорадчу діяльність"*.

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Р О З П О Р Я Д Ж Е Н Н Я
від 31 жовтня 2011 р. N 1098-р
Київ

**Про схвалення Концепції формування
державної системи сільськогосподарського
дорадництва**

1. Схвалити Концепцію формування державної системи сільськогосподарського дорадництва, що додається.
2. Міністерству аграрної політики та продовольства разом із заінтересованими центральними органами виконавчої влади у тримісячний строк розробити та подати Кабінетові Міністрів України план заходів щодо реалізації Концепції, схваленої цим розпорядженням, на період до 2015 року.

Прем'єр-міністр України М.АЗАРОВ

Інд. 70

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 31 жовтня 2011 р. N 1098-р

КОНЦЕПЦІЯ
формування державної системи
сільськогосподарського дорадництва

Визначення проблеми, яка потребує розв'язання

Сучасний стан розвитку агропромислового комплексу потребує підвищення рівня знань і вдосконалення практичних навичок прибуткового ведення сільського господарства в умовах ринкової економіки, надання дорадчих послуг з питань економіки, технологій, управління, маркетингу, обліку, податків, права, екології тощо, своєчасного виконання планів соціально-економічного розвитку, формування громадянського суспільства, поширення та впровадження у виробництво сучасних технологій, новітніх досягнень науки і техніки, що є основними завданнями сільськогосподарської дорадчої служби.

На сьогодні існує проблема забезпечення ефективної діяльності сільськогосподарських дорадчих служб, які утворені як юридичні особи і функціонують у різній організаційно-правовій формі та мають різні форми власності або є структурними підрозділами аграрних навчальних закладів і науково-дослідних установ.

Безсистемність надання дорадчих послуг не відповідає соціально-економічним потребам суспільства, рівню розвитку сільськогосподарського виробництва та продовольчої безпеки держави.

Зазначена проблема виникла внаслідок:

незавершеності формування мережі сільськогосподарських дорадчих служб на обласному і районному рівні з представництвами у сільських (селищних) радах;

ненадання державної підтримки сільськогосподарській дорадчій діяльності.

Розв'язання проблеми можливе за умови створення державної системи сільськогосподарського дорадництва з використанням світового досвіду.

Мета і строки реалізації Концепції

Мета Концепції полягає у формуванні ефективної державної системи сільськогосподарського дорадництва як дієвого інструменту впровадження державної аграрної політики, забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства та сільських територій, подолання бідності на селі шляхом провадження просвітницької діяльності та надання соціально спрямованих дорадчих послуг суб'єктам господарювання на селі і сільському населенню з метою підвищення рівня знань та вдосконалення практичних навичок прибуткового ведення сільського господарства.

Реалізація Концепції розрахована на період до 2015 року.

Шляхи і засоби розв'язання проблеми

Проблему передбачається розв'язати шляхом:

створення Національного центру сільськогосподарського дорадництва та обласних (регіональних) сільськогосподарських дорадчих служб з їх районними відділами, використавши науково-освітній потенціал закладів і установ Мінагрополітики та Національної академії аграрних наук;

надання соціально спрямованих дорадчих послуг, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законом;

сприяння забезпеченню на державному та регіональному рівні формування державної системи сільськогосподарського дорадництва в результаті:

використання в системі аграрної освіти науково-технічного потенціалу інститутів післядипломної освіти вищих навчальних закладів, навчально-консультаційних центрів, установ та організацій;

використання в системі Національної академії аграрних наук наявного науково-технічного потенціалу регіональних науково-дослідних (наукових) установ;

створення в системі агропромислового комплексу в кожному регіоні (області, районі) регіональних сільськогосподарських дорадчих служб з урахуванням місцевих умов і наявного науково-технічного потенціалу та матеріально-технічної бази розміщених на її території управліннь агропромислового розвитку, науково-дослідних (наукових) установ аграрної науки, навчальних закладів аграрної освіти, а також використання інтелектуального потенціалу дорадників та експертів-дорадників (в тому числі шляхом їх першочергового працевлаштування в новостворених сільськогосподарських дорадчих службах), досвіду і потужності

діючих сільськогосподарських дорадчих служб (в тому числі створених за підтримки програм і проектів міжнародної технічної допомоги).

Більш доцільним є подальше удосконалення і розвиток державної системи сільськогосподарського дорадництва в системі агропромислового комплексу як громадської професійної організації з огляду на те, що:

система сільськогосподарського дорадництва є одним з дієвих інструментів реалізації державної аграрної політики;

дієздатність мережі сільськогосподарських дорадчих служб можлива за умови її розвитку на районному та сільському рівні;

країни СНД зазначену проблему розв'язують, створюючи свої сільськогосподарські дорадчі формування як складові системи органів управління агропромислового розвитку.

Очікувані результати

Реалізація Концепції дасть змогу:

сформувати мережу сільськогосподарських дорадчих служб на обласному і районному рівні з представництвами у сільських (селищних) радах;

забезпечити надання соціально спрямованих дорадчих послуг не менш як 90 відсоткам суб'єктів господарювання на селі і сільського населення.

Економічний ефект від функціонування державної системи сільськогосподарського дорадництва досягається шляхом:

підвищення дохідності сільськогосподарського виробництва за рахунок надання дорадчих послуг з питань прибуткового ведення сільського господарства;

стимулювання розвитку малого підприємництва на селі та додаткових надходжень до місцевих бюджетів;

сприяння підвищенню рівня зайнятості на селі;

збільшення обсягу доходів домогосподарств сільського населення та рівня їх купівельної спроможності.

Оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів та джерела фінансування

Основним джерелом доходів сільськогосподарських дорадчих служб передбачається надходження від надання дорадчих платних послуг замовникам, а також надходжень від надання соціально спрямованих дорадчих послуг.

Фінансування державної системи сільськогосподарського дорадництва здійснюватиметься за рахунок грантів, міжнародної технічної допомоги, коштів міжнародних програм та проектів, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, інших джерел, не заборонених законом.

Щорічні обсяги видатків державного бюджету для реалізації Концепції визначатимуться з урахуванням можливостей дохідної частини бюджету.

Матеріально-технічне та кадрове забезпечення державної системи сільськогосподарського дорадництва здійснюватиметься за рахунок матеріально-технічної бази та кадрового потенціалу реорганізованих науково-дослідних (наукових) установ аграрної науки або навчальних закладів аграрної освіти та діючих сільськогосподарських дорадчих служб відповідно до законодавства.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 23 травня 2012 р. № 303-р
Київ

**Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції формування державної системи
сільськогосподарського дорадництва на період до 2015 року**

1. Затвердити план заходів щодо реалізації Концепції формування державної системи сільськогосподарського дорадництва на період до 2015 року (далі - план заходів), що додається.
2. Міністерству аграрної політики та продовольства, іншим центральним органам виконавчої влади, Національній академії аграрних наук забезпечити виконання плану заходів.
3. Міністерству аграрної політики та продовольства інформувати щороку до 20 грудня Кабінет Міністрів України про стан виконання плану заходів.

Прем'єр-міністр України
Інд. 70

М.АЗАРОВ

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 23 травня 2012 р. № 303-р

ПЛАН
заходів щодо реалізації Концепції формування державної системи сільськогосподарського
дорадництва на період до 2015 року

1. Утворити Національний центр сільськогосподарського дорадництва.

Мінагрополітики,
Національна академія аграрних наук.
До кінця 2012 року.

2. Створити обласні (регіональні) сільськогосподарські дорадчі служби з їх районними відділами.

Мінагрополітики,
Національна академія аграрних наук,
Рада міністрів Автономної Республіки Крим,
обласні держадміністрації.
2013-2014 роки.

3. Забезпечити надання фінансової підтримки сільськогосподарській дорадчій службі в межах видатків, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі.

Мінагрополітики,
Мінфін,
Рада міністрів Автономної Республіки Крим,
обласні держадміністрації.
2012-2015 роки.

4. Забезпечити підвищення кваліфікації сільськогосподарських дорадників і експертів-дорадників у кількості, достатній для кадрового забезпечення державної системи сільськогосподарського дорадництва.

Мінагрополітики,
МОНмолодьспорт,
Національний центр сільськогосподарського дорадництва.
2012-2015 роки.